

Rinze Ijbema – 17 mei 2012

[1] Hemelvaart: wat zie je?

Ik zou de preek kunnen beginnen met de vraag: iedereen die gelooft in de hemelvaart als feit, steek je hand eens op. Maar dat doe ik niet, omdat het een soort gewetensvraag is. Het kan zijn dat jij je afvraagt wat er gebeurd is, tweeduizend jaar geleden, en hoe het gebeurd is. Omdat het best wel iets wonderlijks is, de geschiedenis van Christus' hemelvaart. Ik zal je niet voor het voetlicht halen, dat je op zou vallen wanneer je je hand niet opsteekt. Evengoed wil ik dan wel tegen je zeggen dat de historische boeken van de Bijbel heel gereserveerd zijn in vertellen wat er feitelijk gebeurde: Hij zegende ons en toen was Hij weg. De Bijbel laat het geheim ook gewoon staan: te wonderlijk voor een wetenschappelijk gedetailleerde beschrijving. Zoals het bloemstuk hier vooraan symboliseert: de ene bloem, de verheerlijkte Heer, als in nevelen.

Maar ik kan wel beginnen met een andere vraag: iedereen die géén ooggetuige was van het feit van de hemelvaart, steek je hand eens op. Precies, dat is 100%. En dat is interessant, want dat is het probleem dat wij als gelovigen hebben gehad al vanaf de 2e of 3e generatie van christenen. Het was het levende probleem van Johannes, de man van de visioenen, die hij opschreef in het bijbelboek Openbaring. Hij had het zelf allemaal meegemaakt, als jonge man. Niet de geboorte van de Heer, maar wel alles daarna: zijn wonderen en zijn woorden, de moord op Hem en zijn nieuwe leven, en ook de dag dat Hij naar God ging. Ooggetuige, voor 100%. Maar z'n jonge neefjes en nichtjes waren dat niet – en dat was ook voor Johannes een probleem.

Gods oplossing voor dat probleem is laat ik zeggen vrij onverwacht. Het boek Openbaring is een knallende mix van het hele Oude Testament met een heel diepe theologie van Christus en daardoorheen de symbolen van de popcultuur van toen – maar dat laatste dan met een twist. Alleen Johannes, Jood van huis uit, lievelingsleerling van de Heer, wereldburger van de hele 1^e eeuw, alleen hij kon het zo opschrijven. En tegelijk: hij is degene die het van God mocht zien, precies zo, barstensvol Oude Testament, vol van intens inzicht in Christus, gegoten in een soort mythische vorm, waarmee de kerk toen voor de dag kon komen.

Ik wil je vandaag uitnodigen door de korte beschrijving van de hemelvaart van Christus in de Openbaring van Johannes jouw beeld van de hemelvaart wat te laten verbreden. **[2]** Hemelvaart in breedbeeld bij Johannes – de vrouw, het kind en de woestijn.

1. Weet je nog hoe het verhaal van de hemelvaart zoals Lucas het vertelt in het boek Handelingen, hoe het daar afliep? Jezus verdwijnt uit zicht, en elf leerlingen van Hem staan met open mond naar de hemel te gapen. Dan verschijnt er een boodschapper van God, die zegt: 'Mannen, wat staan jullie naar de hemel te kijken?' En de boodschap is: daar is voor mensen niets te zien. De sterren en planeten zijn het testbeeld van de hemel, waarop de Heer zelf voor lange tijd niet te zien is. Dat wil zeggen: totdat Johannes op Patmos zijn visioenen krijgt. Dan wordt de hemel het doek waarop in breedbeeld geshowd wordt wat er achter de schermen gebeurt.

Johannes staat naar de hemel te kijken en Johannes ziet **[3]** een vrouw. De vrouw is zwanger van een kind, een held. Veel gelovigen denken: dat kan niet missen, die vrouw dat moet Maria zijn. En voor een deel klopt dat ook: Maria was de moeder van Jezus. Maar voor een deel kan het ook gewoon niet waar zijn. Want straks vlucht deze dame voor vervolging naar de woestijn, en dat kun je van Maria niet zeggen. O, zeggen anderen, maar dan is het dus Israël. Opnieuw: voor een deel klopt het (de Heer is een zoon van Abraham, een kind van Israël). Maar voor een deel ook niet, omdat het verhaal van deze dame een vervolg heeft waarin zij blijkt te staan voor: alle gelovigen. Deze vrouw is **[4]** de gemeente, de kerk, die bestaat van het begin van de wereld tot aan het eind.

Vandaag, hemelvaart, zetten we de schijnwerpers niet op de draak die door Johannes gezien wordt. Maar hem negeren kan ook weer niet helemaal, dus vooruit dan maar. Rood, zeven koppen en een staart: het standaardbeeld voor een draak in de mythologie van die tijd. Een icoon in de cultuur van toen, zoals Loki van de Avengers of Voldemort van Harry Potter vandaag, maar dan nog groter. Moet je horen, er zijn vast gemeenteleden van Johannes geweest die hem vroegen of hij dat wel zo kon zeggen. Kun je zo'n mix maken van bijbelse waarheid en volkscultuur zonder de boodschap geweld aan te doen?

Het voorbeeld van die draak maakt duidelijk dat het precies wel kan. Allereerst omdat Johannes hem als populair symbool van het kwaad verbindt aan de werkelijkheid van het kwaad zoals de bijbel het beschrijft: de draak staat symbool voor/is gelijk aan de duivel, Gods tegenstander vanouds. Vervolgens door hem ironisch in te kapselen in het verhaal: kijk, zijn staart sleept één op de drie sterren van de hemel en smijt ze op de aarde (denk erom: het is mythologische verbeelding). Dit is de ironie: elke keer als je de draak ziet in dit bijbelboek is de beweging van boven naar beneden, dieper en dieper vallend. Wat wij ook fantaseren om onze angsten op te projecteren, in de werkelijkheid van God is Hij, God, altijd groter.

Vandaag, hemelvaart, zet Johannes de schijnwerpers eerst op de vrouw. Zij is de hemelkoningin. Eigenlijk wonderlijk. De vrouw is de gemeente. Goed, laten we een enquête doen. Waar denk je aan bij kerk? Misschien denk je: de kerk is één, heilig, algemeen, christelijk. Goed. Misschien denk je: zuivere prediking, zuivere bediening van de sacramenten, zuivere handhaving van de tucht, dat is de kerk. Goed. Maar 'een vrouw, bekleed met de zon, met de maan onder haar voeten en een krans van twaalf sterren op haar hoofd'? Nooit gedacht, denk ik. Soms kun je je best negatief voelen over de kerk: als je hoort van misbruik, als je je vervreemd voelt. God wil onze blik verbreden. De gemeente is in zijn visioen hemels mooi. Hoezo?

Om reden van Hem, die vandaag in het midden moet staan, om Jezus Christus. De gemeente van alle tijden - haar ziet Johannes hier als de moeder van Christus. Moet je nagaan, er is een diepe theologische discussie of je Maria ook de moeder van God mag noemen. Ik geloof dat de consensus is dat het mag: Christus is echt God en mens, Maria is zijn moeder, dus. Maar hier zegt Johannes pontificaal dat wij **[5]** de moeder Gods zijn. Daar mag je best wel trots op zijn. Wij samen zijn met heel Gods volk de moeder van zijn Zoon. Denk erom, het blijft de eigen symbolische taal van Openbaring. En toch. Moeder van God, wij samen. Ik voor mij zie in dat beeld een diepe omschrijving dat de Heer om ons mens is geworden. Om ons, door ons. Wij, en daarachter: Gods liefde voor ons is de reden dat Hij dat deed. Daar gaat de kerk van stralen.

2. Je hebt gelijk: dan gaat het wel om Christus. **[6]** Nu denk ik dat het evangelie naar Johannes in Openbaring 12, 5 de kortste beschrijving van zijn leven ooit is. **[7]** 'Maar toen ze een kind geboort had – een zoon, die alle volken met een ijzeren herdersstaf zal hoeden - , werd hij dadelijk weggevoerd naar God en zijn troon.' Hij kwam, Hij zag, Hij zal overwinnen. Dat je het leven van Jezus zo kort kunt beschrijven (geboorte, hemelvaart, toekomst) leert je iets van hoe de hemel met tijd kan omgaan. Wat bij ons 33 jaar lang duurt, kan in een oogwenk verteld worden. Dat doet niet af aan het belang van die 33 jaar, zoals het niet afdoet aan het belang van elke dag van jouw leven. Het zegt alleen dat al die data in een hemels verband staan: God gaat met sprongen vooruit.

En ook zegt dit telegram van Jezus' leven je dat zijn hemelvaart een narrow escape was. 'Nee, 't was geen vlucht die u deed gaan maar volgen waar God riep. 'k Vraag niet wat in u is doorstaan, een strijd, hoe zwaar, hoe diep.' Binnen de gangbare mythologie zou dit een afgang zijn, een afgang van Christus. De held hoort de draak te verslaan, simpel zat. Wat Johannes beschrijft is daarom dubbelzinnig: hij ziet zonder twijfel dat Christus de held is die overwint, maar er schuift nog een heel stuk geschiedenis in tussen zijn komst en zijn definitieve overwinning. Even voor de

duidelijkheid, voordat je nu niet blij bent met dat oponthoud: dat is wel precies de periode van nu, waarin jij tot geloof kunt komen en gered worden.

[8] Maar winnen zal Hij. Dit is wat Johannes op het geboortekaartje van Christus ziet staan: geboren, een baby, een man die de volken zal hoeden met een ijzeren staf. En daar heb je het Oude Testament weer, want dit komt uit Psalm 2. En je moet weten dat de regel was: als je één zin citeert, citeer je het hele verhaal. Dus met die ijzeren staf klinkt ook de schaterlach van God uit Psalm 2, die spot met de macht van draken en andere hufters, en klinkt zijn vreugde over zijn Zoon, die zijn liefde heeft, die zijn liefde gaat geven. Voor vijanden van Christus is zijn hemelvaart een tijdelijke opluchting: we hebben Hem blijkbaar toch maar mooi fysiek de wereld uitgewerkt. Voor ieder die schuilt aan Christus' hart is het plaatje toch wat breder: er zit er maar één op de troon, en dat is Gods Zoon. Nederlaag 1 voor de vijand.

3. Maar mooi dat de draak op aarde nog de ruimte heeft. Als wij de vrouw zijn, dan zijn we daar mooi klaar mee. Zegt Johannes: de vrouw vlucht de woestijn in. **[9]** Christus op de troon, wij in de woestijn? Maar voordat je dan afhaakt: 2 dingen. Eerst: het gaat om 1260 dagen. Ken je de sleutel om dat getal te begrijpen? Als je uitgaat van een gaaf jaar, van 360 dagen, 12 maanden van 30 dagen, en dan 1 jaar en 2 jaar en een ½ jaar bij elkaar optelt, dan heb je 360 plus 720 is 1080 plus 180 is 1260 dagen. Het is een periode van 3 ½ jaar, een tijd plus tijden plus een halve tijd. 3 ½ is de helft van 7, 7 is het getal van de volheid, dus: het duurt lang en je mag weten dat de hemel elke dag meetelt – maar het houdt een keer op. Een stap, een sprong en een huppeltje, en we zijn bij God. Opnieuw: ik weet dat het zo niet voelt als jij moeite hebt een dag door te komen. Daarom vertelt Johannes het jou en mij: **[10]** nog even volhouden.

En nog iets, en dat kun je aan Gods oude volk vragen, met wie wij samen de bruid van Christus vormen: was het alleen maar erg om in de woestijn te zijn? Nee, zegt Israël, want daar leerden wij **[11]** afhankelijk te zijn van Gods pure liefde. 'Toen Israël nog een kind was, had ik het lief; uit Egypte heb ik mijn zoon weggeroepen... ik was het die Efraïm leerde lopen en hem op mijn arm nam... Zacht leidde ik hen bij de teugels, aan koorden van liefde trok ik hen mee.' (Dat komt bij de profeet van Hosea vandaan.) Natuurlijk, jij weet en Israël weet en God weet dat het niet goed ging met ons in de woestijn toen. Maar tussendoor is Christus koning geworden. Dat hoort wel wat uit te maken. Johannes zegt dat er een plaats voor ons is, door God gemaakt, waar voor ons/de vrouw gezorgd kan worden.

Gezorgd kan worden: dat is een verantwoordelijkheid die Vader en Zoon voor hun rekening nemen. Tegelijk is dit ook een uitnodiging aan ons om binnen de gemeente afhankelijk van en verantwoordelijk voor elkaar te zijn. **[12]** Voor de duidelijkheid: dat zijn we allemaal op onze tijd, de ene keer afhankelijk, en dan merken we dat we dat moeten leren; de andere keer verantwoordelijk, en dan moeten we daar niet voor weglopen. Ik liet net het beeld van de gemeente als vrouw al verschuiven naar de gemeente als bruid, en ik denk dat symbolische taal wel meer manieren van uitleggen tegelijk aankan. Die mooie mensen hier, daar heeft God een oogje op. Met de liefde die Hij in zich heeft kijkt Hij naar ons, en naar hoe mooi het gaat worden. En Hij vraagt ons die liefde ook voor elkaar te koesteren. We ontkennen niet dat we in de woestijn zijn. We geloven alleen dat er ook in de woestijn iets moois kan bloeien. Zoals het bloemstuk hier vooraan symboliseert: zelfs in de woestijn zijn oases, waar duizend bloemen bloeien.

Volgens Johannes, de hemelvaart in breedbeeld, is het goed om een paar signalen van dat er iets moois gaat bloeien en dat de woestijn er eens niet meer zal zijn, om een paar signalen daarvan in je blikveld te hebben. Misschien kun je straks thuis Openbaring 12 wel uitlezen. Dan kom je eerst tegen dat de draak, nu de vrouw hem ontsnapt, zijn agressie tegen de hemel richt. O, leuk, denken de lezers van vroeger die wel vaker een mythe hebben gelezen, nu gaat de held de tegenstander verslaan. O nee, zegt Johannes. De Heer laat dit gevecht aan zijn adjudant en zijn leger over. Evengoed wordt de hemel voorgoed schoongeveegd. Nederlaag 2 voor de vijand.

Je raadt het al, in het vervolg in Openbaring 12 gaat de vijand tekeer op aarde. Nou, dat hoeft Johannes niet te vertellen, want dat is wat we zelf ook ervaren. Maar Johannes ziet wel meer dan dat. Op het moment dat de dood de gemeente lijkt te overweldigen, komt de aarde de vrouw te hulp. 'Maar de aarde schoot haar te hulp; de aarde sperde haar mond open en dronk de rivier op die de draak had uitgespuwd.' Nee, ik weet ook niet waar dat concreet over gaat. Maar wat ik hoor is dat de aarde, dus de schepping, ondanks wat we haar hebben aangedaan, aan de kant van de kinderen van haar Schepper zal blijven staan. Eén van ons heeft dat meegemaakt, een weduwe uit Sarfat, toen haar meel en haar olie niet opraakten; jij hebt er misschien iets van ervaren, toen het zien van de sterrenhemel 's nachts je even boven jezelf uittilde; breed bekeken valt elke keer dat we brood en wijn en onderdak hebben te zien als een overwinning op de vijand, de grote vernietiger. Nederlaag 3 voor de vijand.

Benieuwd hoe het afloopt? Blijf kijken.

Amen.